

Kulturdepartementet
postmottak@kud.dep.no

www.regjeringen.no/2721389

0030 OSLO

Deres ref.:	Deres dato:	Vår ref.:	Vår dato:
20/3673	29.06.2020	Erik Sennesvik	25.09.2020

Høringsinnspill til ny lov om pengespill

Det understrekes i høringsnotatet at formålet med loven i første rekke er å sikre ansvarlighet når det gjelder pengespillpolitikken.

Det understrekes på side 11 at en også ønsker å videreføre prinsippet om at inntektene fra pengespill skal tilfalle ikke-fortjenstbaserte formål.

Vellenes Fellesorganisasjon er hovedorganisasjon for velforeninger og andre frivillige nærområdeforeninger i Norge. Over 2300 vel, grendelag, strøks- og områdeforeninger er medlemmer og representerer innbyggere over hele landet.

Høringsinnspillet fra Vellenes Fellesorganisasjon er inndelt slik:

1. Lotteriloven som finansieringskilde for frivillig arbeid
2. Forslag til endringer i lovforslag

1. Lotteriloven som finansieringskilde for frivillig arbeid

Inntektgrunnet for mange frivillige sektorer hviler i stor grad på fordeling av overskudd fra Norsk Tipping, og – lokalt – i viss grad av Grasrotandel.

Midlene fordeles etter den såkalte tippenøkkelen, som bestemmer hvordan potten skal fordeles mellom idrett, kultur, humanitære eller samfunnsnyttige formål. Overskuddet skulle til en viss grad kompensere for tapene organisasjonene de fikk da de gamle spilleautomatene ble forbudt. Dette skjedde i 2003. Ti store organisasjoner har en fast andel av denne potten, mens resten er en pott det kan søkes midler fra for andre organisasjoner i denne kategorien.

Vi mener tiden er inne til å endre denne fordelingen. Den bygger på historiske løsninger for et nærmere angitt organisasjoner, og tar ikke inn over seg utviklingen i norsk frivillighet. Den tar heller ikke inn over seg at struktur og organisasjonsoppbygging sementeres gjennom en finansieringsordning bygget på en tid som ligger nesten 20 år tilbake i tid.

Selv om hovedformålet med loven er en ansvarlig pengespillpolitikk, er det også slik at vesentlige deler av frivilligheten i Norge finansieres av overskuddet fra Norsk Tipping og en tradisjonell og utdatert vurdering fra Lotteritilsynet på hvem som er «lotteriverdig».

Midlene gir høy omsetning for dem som får tildelt slike midler, noe som igjen genererer sponsorinntekter og gaver. Det forsterker forskjellbehandlingen i norsk frivillighet. Dette skjer ved hjelp av en lov som ikke har til hensikt å styre norsk frivillighet. Men resultatet blir det motsatte.

I 2018 gikk 620,7 millioner som kompensasjon for bortfall av inntekter fra automatmarkedet – basert på inntekter fra gevinstautomatene i 2001. Overskuddet fra Norsk Tipping har vokst betydelig i de seneste ti årene. Årsresultatet er økt fra 3,5 milliarder kroner i 2010, til 5,7 milliarder kroner i 2019

Humanitære eller samfunnsnyttige organisasjoner kan søke om tilskudd fra Norsk Tippings overskudd viss

- de hadde inntekter fra gevinstautomater i 2001
- de samtidig er godkjent som «lotteriverdig organisasjon» i Lotteriregisteret pr. 1. januar 2018.

Å overse virkningene av at noen deler av norsk frivillighet tildeles andel av midler i denne størrelsesorden, mens andre sektorer holdes utenfor, er skremmende.

Etter någjeldende lov skal følgende være berettiget til å søke midler:

§ 10.

....

Overskuddet fra spillevirksomheten i selskapet og datterselskap fordeles først med

- 6,4 % til helse- og rehabiliteringsformål.
- Deretter fordeles resterende overskudd med
 - 64 % til idrettsformål,
 - 18 % til kulturformål og
 - 18 % til **samfunnsnyttige**
 - eller humanitære organisasjoner

som ikke er tilknyttet Norges idrettsforbund og olympiske og paralympiske komité. Midlene fordeles nærmere av Kongen.

Vellenes Fellesorganisasjon er sentralorganisasjon for velforeninger og grendelag i Norge. Dette er en samfunnsnyttig sektor med lange tradisjoner i Norge. Ut fra kriteriene i nåværende lov om pengespill, § 10, holdes samfunnsnyttige foreninger som dette utenfor tildelingen av midler.

Dette er urimelig, men det er også uforståelig ut fra Regjeringens prioritering av

- Integrering og samhold i lokalmiljøene
- Styrket trivsel og deltakelse som virkemiddel for god folkehelse
- Gode oppvekstmiljøer for barn og unge
- Inkludering av innbyggerne som virkemiddel mot ensomhet og utenforskap
- Friluftsliv i nærområdene
- Ansvar for god nærmiljøutvikling
- Innbyggermedvirkning og samskaping

Etter vårt skjønn er dette oppgaver som skjøttes av organisasjoner og lag basert på å skape samhold og felles ansvar i nærmiljøer. Dette er hovedformålet mange tusen velforeninger, grendelag og nærmiljøforeninger landet rundt.

Men til nå er disse holdt utenfor tildelingen av midler fra den viktigste kilde for tilskudd til frivillig virksomhet. Vi mener tiden nå er inne for å justere grunnlaget i loven, og i neste omgang i forskrifter som utarbeides.

Stortingsmelding om frivilligheten – Uryddige tilskuddsordninger

Vi minner også om at departementet i stortingsmeldingen om frivillighetspolitikken – «Frivilligheita – sterk, sjølvstendig, mangfaldig» anførte at:

Regjeringa vil gi tilskot til frivilligheit som formål på ein måte som underbyggjer eigenarten og den sjølvstendige stillinga som frivillige organisasjonar har. Det skal gjerast ein gjennomgang av tilskot til frivillig sektor med tanke på å vurdere om fleire tilskot kan ytast som driftstilskot.

Ny lov om pengespill, som også omfatter fordeling av overskudd fra Norsk Tipping og Lotteritilsynets avgjørende myndighet i forhold til alternativ finansiering av frivilligheten, ville vært første mulighet for Departementet til å konkretisere hva de mener med en gjennomgang av tilskudd til frivillig sektor.

Vi minner også om rapporten «Mer samordnet, åpnere og enklere. Gjennomgang av statlige tilskudd til frivillige organisasjoner», der det pekes på:

«Ekspertgruppens gjennomgang av ordninger og enkelttilskudd viser at de er organisert og forvaltet på ulike måter. Regelverkene er utformet og strukturert ulikt. Det er ikke enkelt å finne fram til og sammenligne hovedelementene i ordningene: mål, kriterier for måloppnåelse, tildelings- og utmålingskriterier, oppfølging og kontroll og evaluering. Det er stor variasjon i bruken av kriterier for tildeling og utmåling av tilskudd. Det brukes både kvantitative og skjønnsmessige kriterier, både ved tildeling og utmåling av tilskudd.

Ekspertgruppens gjennomgang viser at mange regelverk for tilskuddsordningene er vanskelig tilgjengelige. Vi mener det bør startes en opprydding i tilskuddsordningene for frivillige organisasjoner, der det arbeides med forbedringer og forenklinger.»

En del av utfordringene ligger i manglende evne til å ivareta dette i nytt lovutkast.

Vi vil peke på 2 områder:

- Fordeling av overskudd fra Norsk Tipping, der begrunnelsen for fordeling hører fortiden til og opprettholder et A- og B-lag i frivilligheten
- Lotteritilsynets myndighet til å definere organisasjonen gjennom kjennelser i Lotteriklagenemda når det gjelder «Lotteriverdig organisasjon».

2. Forslag til endringer i lovforslag

Forslag i ny lov:

§ 14 Fordeling av Norsk Tippings overskudd

Overskuddet fra Norsk Tippings pengespill fordeles av selskapets generalforsamling på denne måten og i denne rekkefølgen:

- a) Overskuddet fra Norsk Tippings bingoterminaler fordeles til lag og organisasjoner som mottar overskuddet fra øvrige bingospill i bingohallen.
- b) Midler settes av til tiltak mot spilleproblemer.
- c) Midler settes eventuelt av til bundet egenkapital.
- d) Resten av overskuddet fordeles først med 6,4 % til helse- og rehabiliteringsformål. Deretter fordeles 64 % til idrettsformål, 18 % til kulturformål og 18 % til samfunnsnyttige **og** humanitære organisasjoner.

Departementet kan fastsette forskrift med nærmere regler om fordelingen. Kongen beslutter

den nærmere fordelingen av midler som ikke fordeles etter bestemmelser i forskrift.

I ny tekst er eller erstattet med og. Dette oppfatter vi som en innsnevring av hvem som er tilskudsberettiget. Vi mener tvert om at Departementet i lovforslaget må legge inn premisser som fører til at en ved forskriftsutarbeidelse må inkludere «samfunnsnyttig nærmiljøarbeid» som et eget tildelingsområde.

Gjeldende lov har følgende bestemmelse:

Overskuddet fra spillevirksomheten i selskapet og datterselskap fordeles først med 6,4 % til helse- og rehabiliteringsformål. Deretter fordeles resterende overskudd med 64 % til idrettsformål, 18 % til kulturformål og 18 % til samfunnsnyttige eller humanitære organisasjoner som ikke er tilknyttet Norges idrettsforbund og olympiske og paralympiske komité.

Dette punkt i § 14 må fremdeles lyde:

d) Resten av overskuddet fordeles først med 6,4 % til helse- og rehabiliteringsformål. Deretter fordeles 64 % til idrettsformål, 18 % til kulturformål og 18 % til samfunnsnyttige eller humanitære organisasjoner.

Forslag i ny lov:

§ 26 Tilsyn

Lotteritilsynet fører tilsyn med og kan fatte nødvendige vedtak for at bestemmelsene gitt i eller i medhold av denne loven blir overholdt.

Lotteritilsynets og Lotteriklagenemdas avgjørelser virker, ut fra vår erfaring, urimelige. Frivillighet Norge har pekt på at Lotteritilsynets myndighet har urimelige virkninger:

«Organisasjoner som aldri har hatt planer om å drive lotteri har ikke tilpasset sin organisering og virksomhet til lotterilovgivningen. Det er derfor prinsipielt svært uheldig at staten bruker denne lovgivningen til å stemple tradisjonsrike organisasjoner med stor tillit i befolkningen som ikke-samfunnsnyttige.

Frivillighet Norge er bekymret for at de frivillige organisasjonene nå må ta høyde for en lignende praksis fra departementet også i fremtiden. Konsekvensen vil bli at organisasjonene må tilpasse seg lotteriregelverket og søke om å bli anerkjent som lotteriverdige selv om de ikke skal drive med lotteribare for å unngå å falle utenfor tilskuddsordninger» (23.03.2015)

§ 26 må derfor gis ny ordlyd:

§ 26 Tilsyn

Lotteritilsynet fører tilsyn med og kan fatte nødvendige vedtak for at bestemmelsene gitt i eller i medhold av denne loven blir forvaltet i tråd med lovens intensjoner og frivillighetens funksjon i samfunnet.

Med vennlig hilsen

Erik Sennesvik

leder Vellenes Fellesorganisasjon

+47 90967676

VELLENES
FELLESORGANISASJON

Telefon 94148897

post@vellenesfellesorganisasjon.no

www.velnett.no

www.facebook.com

Vellenes Fellesorganisasjon

Øvre Slottsgate 2b, 0157 Oslo

Organisasjonsnummer: 995 499 886

post.vfo@velforbundet.no

www.velnett.no

Bank konto: 1503 16 10793